

Εργαστήριο Οργανικής Χημείας

Διάκριση Αλκοολών

Κωνσταντίνα Μητάνη
Ακαδημαϊκή Υπότροφος, ΠΘ

Αλκοόλες

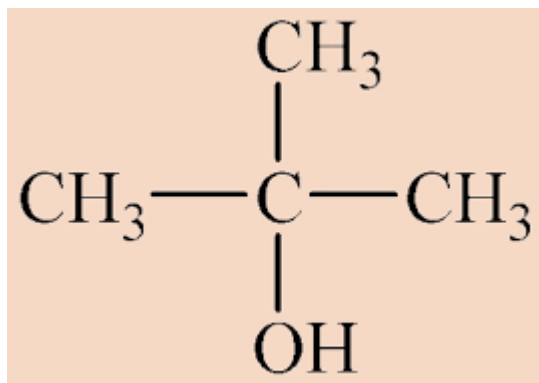
τριτοταγής

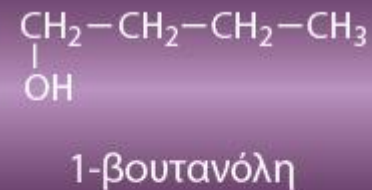
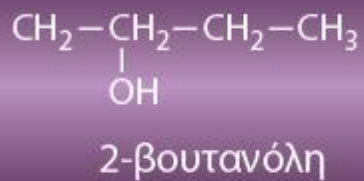
δευτεροταγής

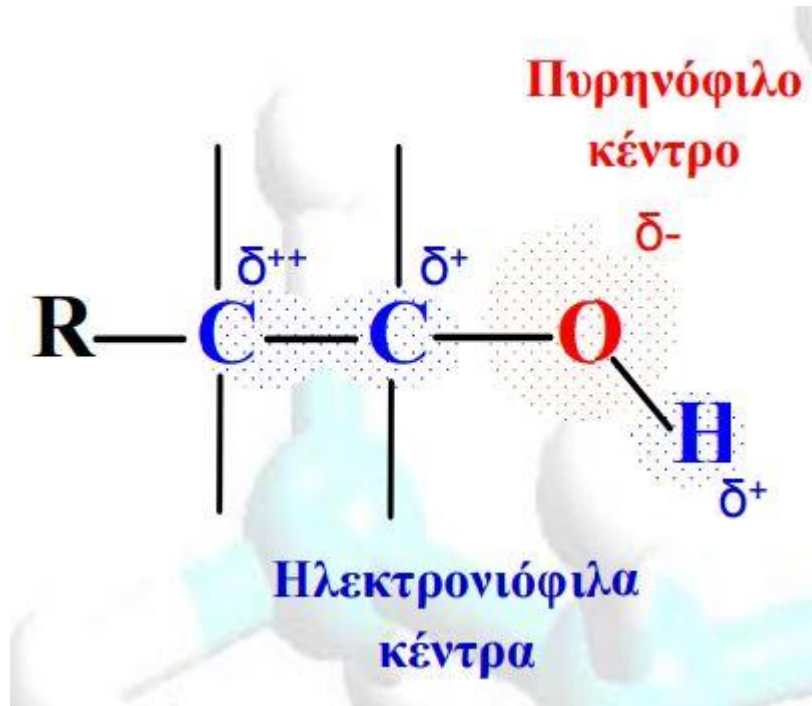
πρωτοταγής

2-μεθυλο-2-
προπανόλη

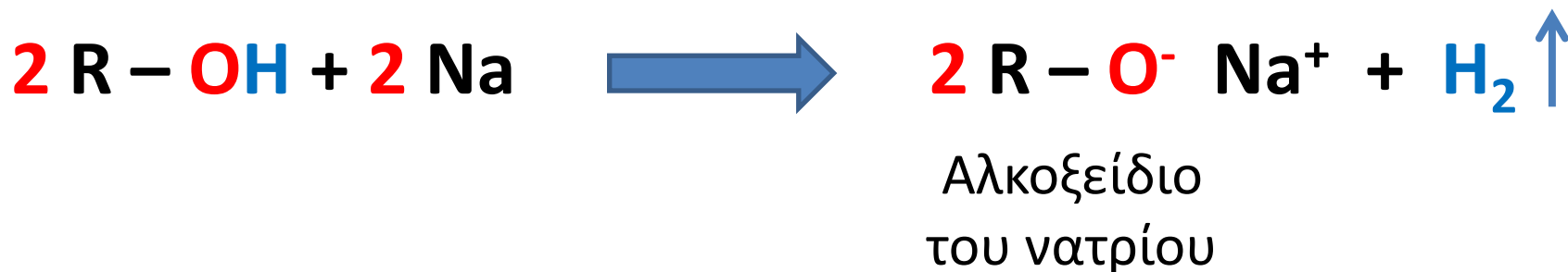
Αλκοόλες

- Στις αλκοόλες ο δεσμός $O-H$ είναι πολωμένος
- Το θετικά πολωμένο άτομο υδρογόνο της ομάδας $-OH$ αντικαθίσταται εύκολα από άλλους υποκαταστάτες

Μέθοδος διαπίστωσης του Αλκοολικού Υδροξυλίου σε μια Οργανική Ένωση

- Αλκοόλες
  - Φαινόλες
  - Καρβοξυλικά οξέα
- Έκλυση Υδρογόνου κατά την επίδραση Νατρίου

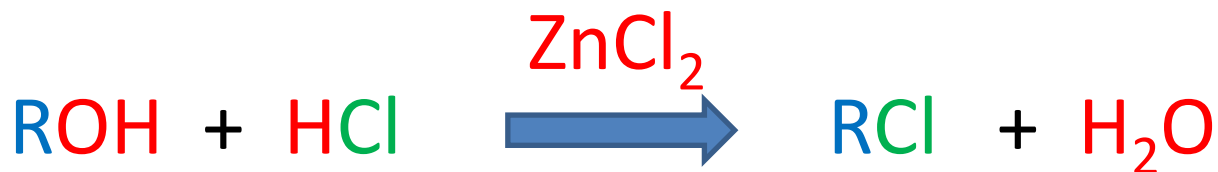
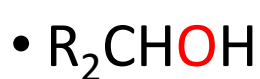
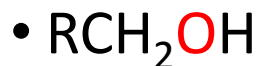

- Με επίδραση μεταλλικού Na, οι αλκοόλες διασπώνται σε αλκοολικά άλατα (αλκοξείδια) με έκλυση αερίου H₂.

Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

Αντιδραστήριο Lucas 1mole ZnCl_2 : 1 mole π. HCl

Το αντιδραστήριο Lucas χρησιμοποιείται στην διάκριση μεταξύ πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών.

Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

$R_3C\text{OH}$ (τριτοταγείς ή βενζυλικές αλκοόλες) Αντιδρούν ταχέως. Δίνουν το αντίστοιχο αλκυλαλογονίδιο σε μορφή ιζήματος ή ελαιώδους στοιβάδας ή γαλακτώματος αμέσως μετά την προσθήκη του αντιδραστηρίου.

$R_2CH\text{OH}$ Αντιδρούν πιο βραδέως. Δίνουν ένδειξη σχηματισμού αλκυλαλογονιδίου σε 2 -5 min.

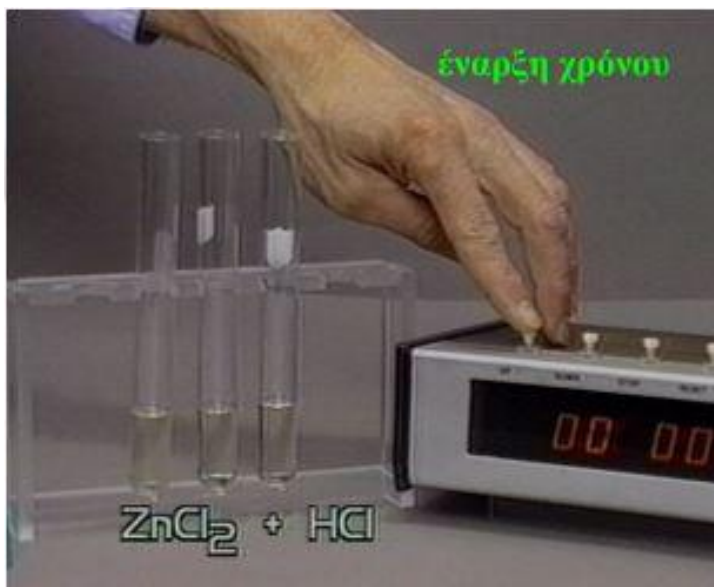
$RCH_2\text{OH}$ Αντιδρούν πάρα πολύ βραδέως και απαιτούν πολύ περισσότερο χρόνο και θέρμανση

Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

Αντιδραστήριο Lucas 1mole ZnCl_2 : 1 mole π. HCl

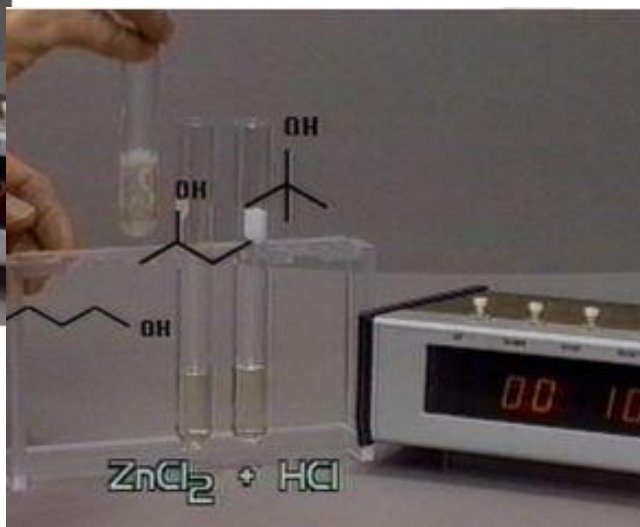
- 1 – βουτανόλη (1^{ης} αλκοόλη)
- 2 – βουτανόλη (2^{ης} αλκοόλη)
- 2 – μεθυλο – 2 – προπανόλη
(3^{ης} αλκοόλη)

Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

Αντιδραστήριο Lucas 1mole ZnCl_2 : 1 mole π. HCl

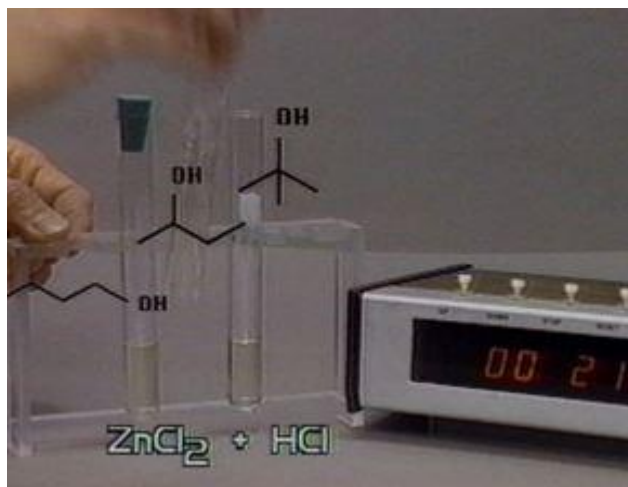

Η 1 – βουτανόλη δεν αντιδρά!

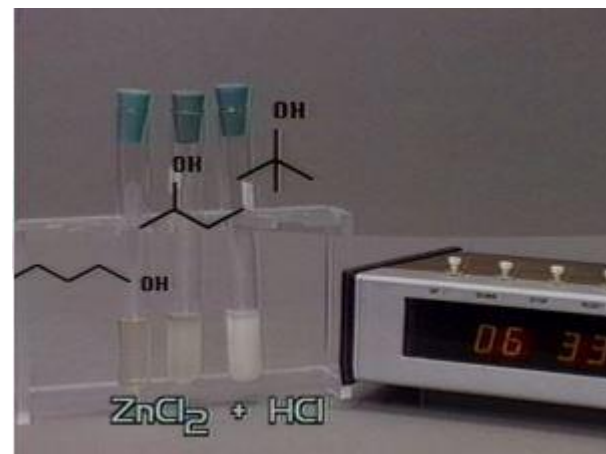
Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

Αντιδραστήριο Lucas 1mole ZnCl_2 : 1 mole π. HCl

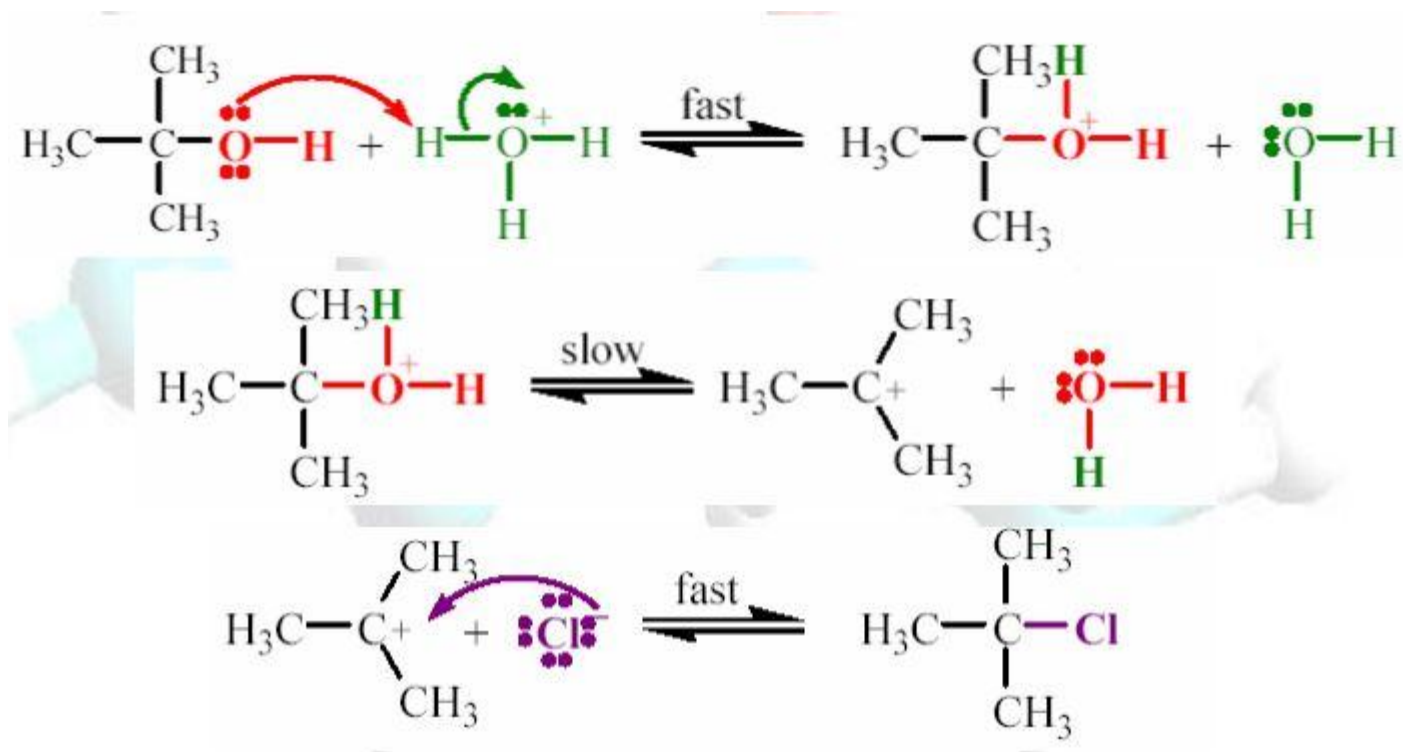
Η 2 – μεθυλο – 2 - προπανόλη αντιδρά αμέσως !
Δημιουργείται νέφωση λόγω του σχηματισμού του αλκυλαλογονιδίου που είναι αδιάλυτο στο αντιδραστήριο Lucas

Η 2- βουτανόλη αντιδρά μετά από 6' & 33''

Αλκοόλες

- Οι δευτεροταγείς, τριτοταγείς και βενζυλικές αλκοόλες αντιδρούν μέσω μηχανισμού S_N1

Το οξύ πρωτονιώνει το υδροξυλικό οξυγόνο, αποβάλλεται νερό προς σχηματισμό ενός καρβοκατιόντος και στη συνέχεια το καρβοκατιόν αντιδρά με το πυρηνόφιλο ανιόν του αλογόνου προς αλκυλαλογονίδιο.

Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

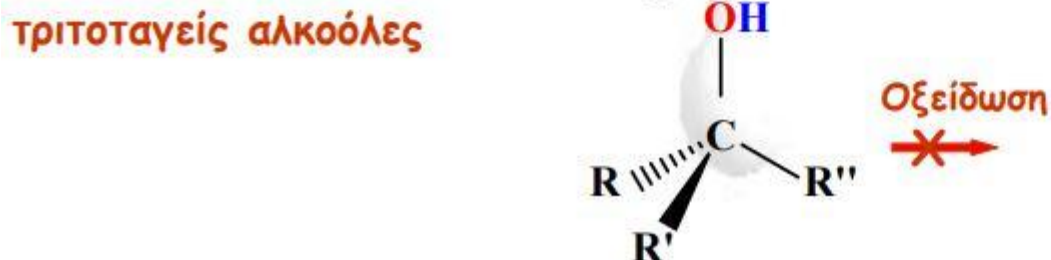
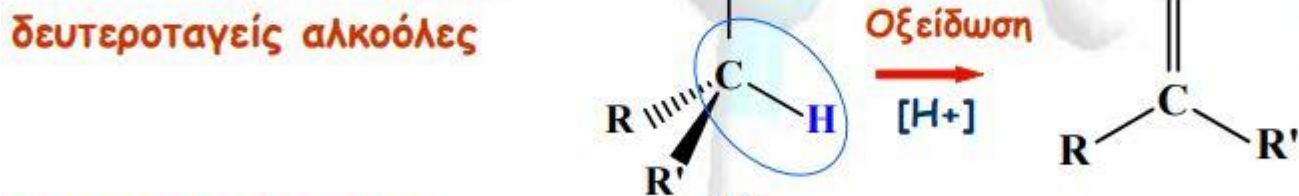
ΟΞΕΙΔΩΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΙΚΗ ΧΗΜΕΙΑ

ΟΞΕΙΔΩΣΗ: Μείωση του αριθμού των ηλεκτρονίων που διαθέτει ο άνθρακας λόγω σχηματισμού δεσμού C - O, C - N, ή C - X ή διάσπασης του δεσμού μεταξύ C - H

ΑΝΑΓΩΓΗ: Αύξηση του αριθμού των ηλεκτρονίων που διαθέτει ο άνθρακας λόγω σχηματισμού δεσμού C - H ή διάσπασης του δεσμού C-O, C-N, ή C-X

Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

Δεν οξειδώνονται λόγω της μη ύπαρξης δεσμού C-H

Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

Υπερμαγγανικό κάλιο

Οξειδωτικά μέσα

Χρωμικό κάλιο

Αντιδραστήριο Jones:

CrO_3 (χρωμικό οξύ)

σε όξινο (με H_2SO_4) διάλυμα

Διχρωμικό κάλιο

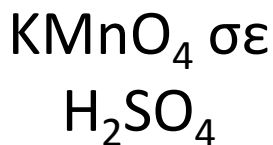
Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

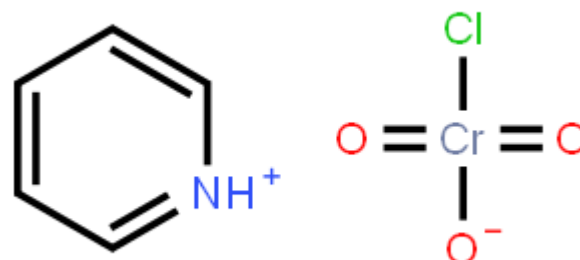
Οξειδωτικά μέσα

Πρωτοταγείς αλκοόλες [?]

- Το όξινο (με H_2SO_4) διάλυμα υπερμαγγανικού καλίου καθώς και το χλωροχρωμικό πυριδίνιο αντιδρούν επιλεκτικά με τις πρωτοταγείς αλκοόλες.

οδηγεί στην παρασκευή
αποκλειστικά
καρβοξυλικών οξέων

οδηγεί στην παρασκευή
αποκλειστικά
αλδεϋδών

Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

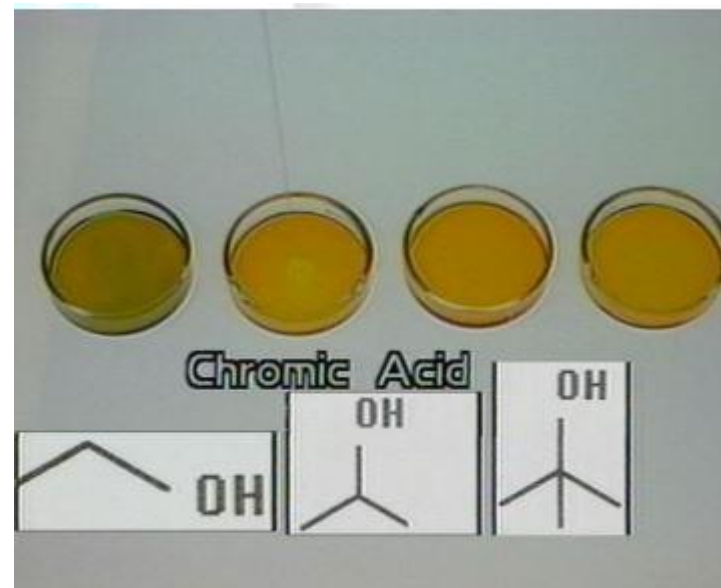
Αλκοόλες

Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

Οξείδωση Αλκοολών με διχρωμικό Κάλιο

4 δίσκοι Petri περιέχουν διάλυμα διχρωμικού καλίου

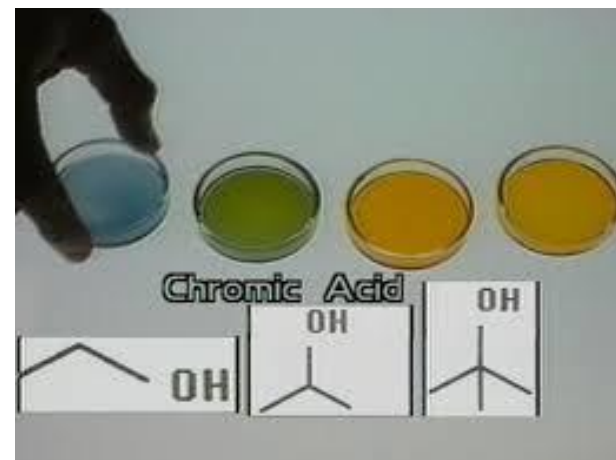
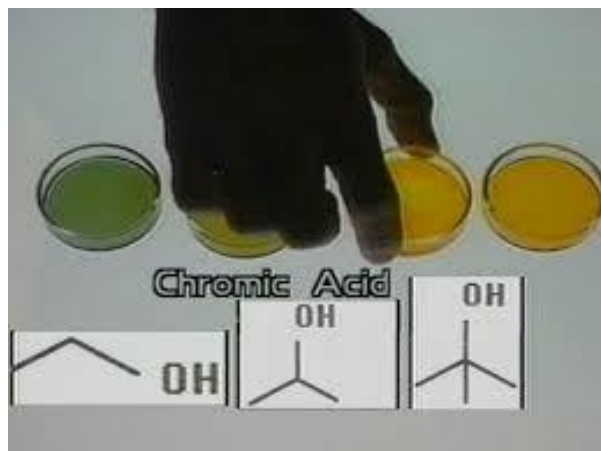
- Αιθανόλη (1ης αλκοόλη)
- 2-προπανόλη (2ης αλκοόλη)
- 2-μεθυλο-2-προπανόλη (3ης αλκοόλη)
- τυφλό

Αλκοόλες

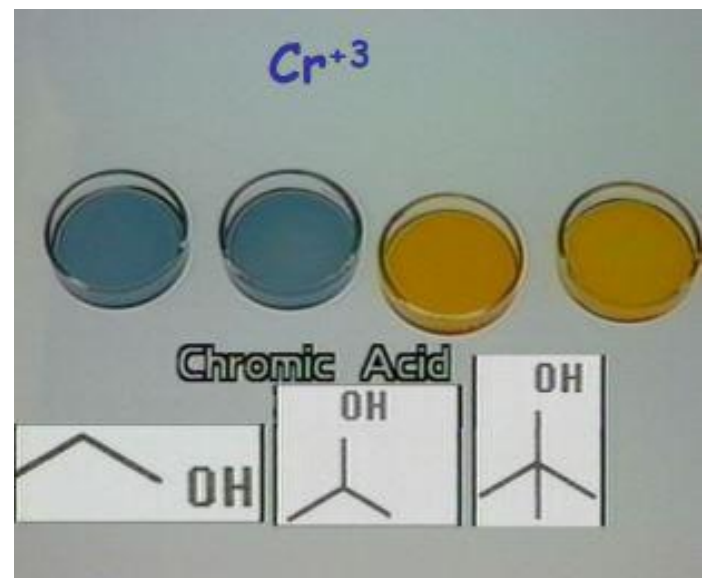
Διάκριση πρωτοταγών, δευτεροταγών και τριτοταγών αλκοολών

Οξείδωση Αλκοολών με διχρωμικό Κάλιο

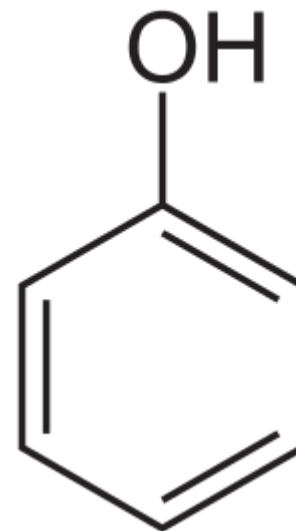

Μετά από 20"

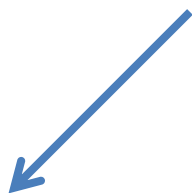
- Το διάλυμα της **αιθανόλης** χρωματίζεται **πράσινο** και στη συνέχεια **μπλε**.
- Η **2-προπανόλη** αλλάζει χρώμα κατά τον ίδιο τρόπο αλλά με βραδύτερο ρυθμό.
- Η **2-μεθυλο-2-προπανόλη** δεν αντιδρά.

Φαινόλες

Διάκριση φαινολών από άλλες οξυγονούχες ενώσεις με ανάλογη συμπεριφορά διαλυτότητας

1. Διάλυμα NaOH

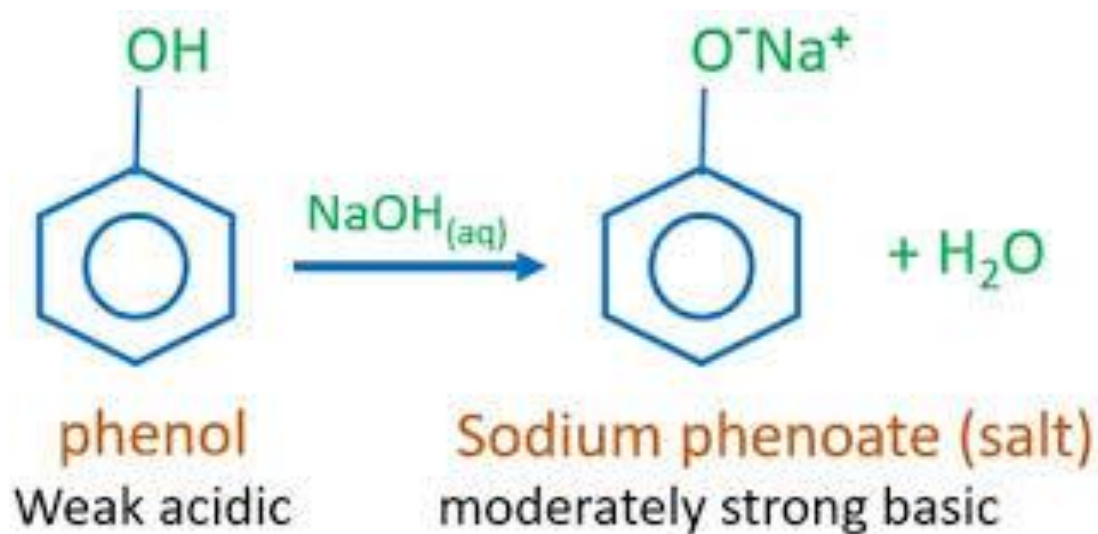
Διάκριση φαινολών από μη υδατοδιαλυτές αλκοόλες

2. Διάλυμα Fe^{3+}

Διάκριση φαινολών από μη υδατοδιαλυτά καρβοξυλικά οξέα

Φαινόλες

1. Διάλυμα NaOH

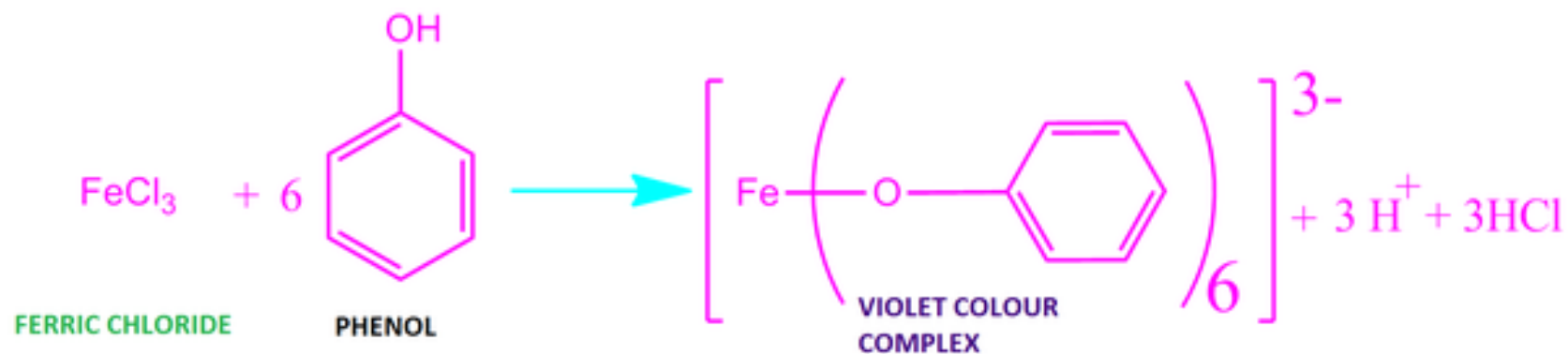
Οι φαινόλες είναι διαλυτές σε αραιό υδατικό διάλυμα NaOH

Η ιδιότητα αυτή των φαινολών οφείλεται στην οξύτητά τους

Φαινόλες

2. Διάλυμα ιόντων τρισθενούς σιδήρου

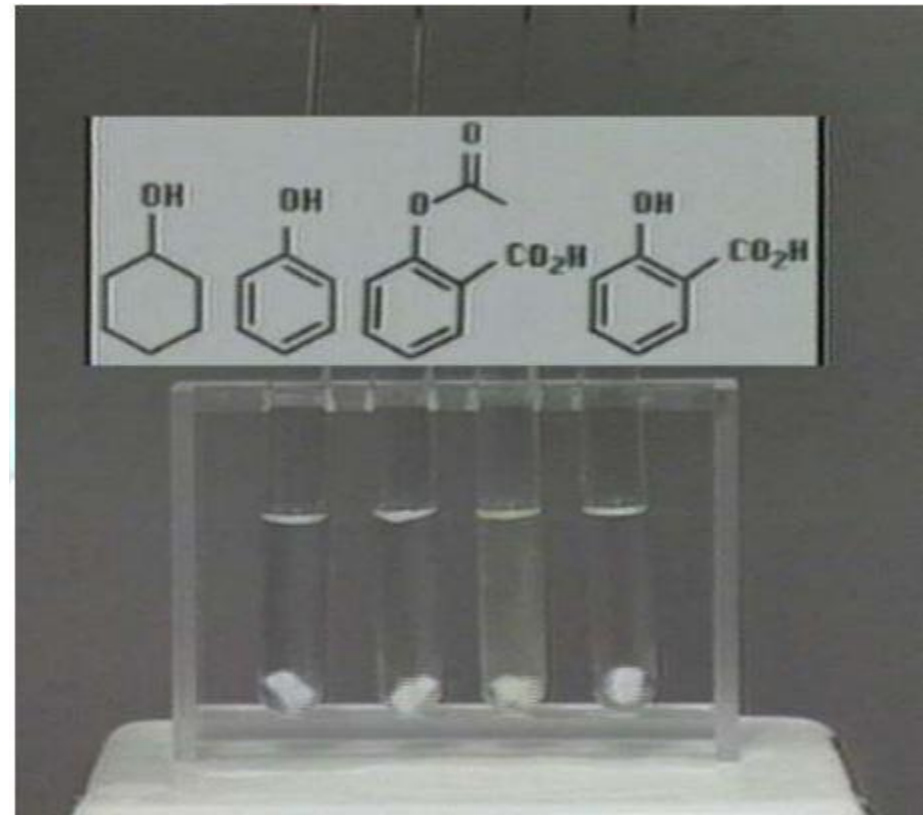

Φαινόλες

2. Διάλυμα ιόντων τρισθενούς σιδήρου

4 δοκ. σωλήνες περιέχουν διαλύματα

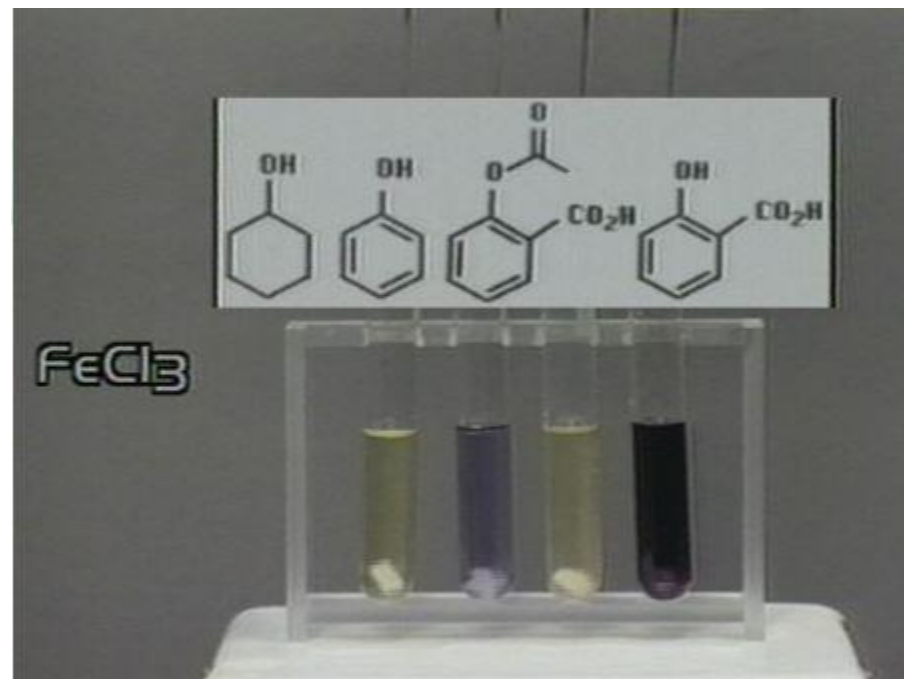
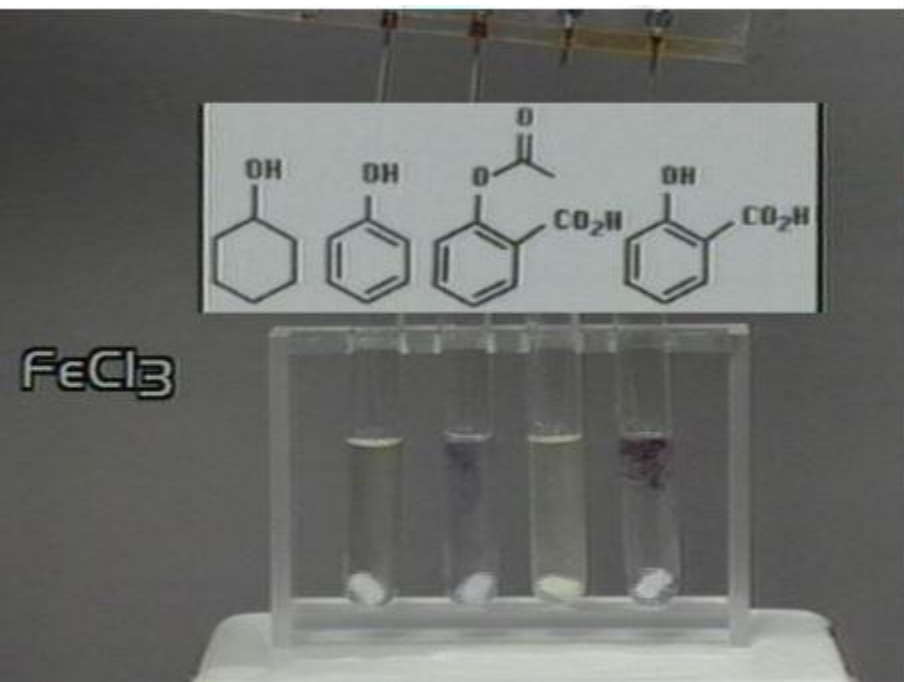
- Κυκλοεξανόλη
- Φαινόλη
- Ακετυλοσαλικυλικό οξύ (ασπιρίνη)
- Σαλικυλικό οξύ

Φαινόλες

2. Διάλυμα ιόντων τρισθενούς σιδήρου

Στον κάθε δοκ. σωλήνα προστείνονται σταγόνες διαλύματος FeCl_3
Οι ενώσεις που περιέχουν φαινολικές ομάδες (φαινόλη και σαλικυλικό οξύ) σχηματίζουν ένα σύμπλοκο με το τρισθενές ιόν σιδήρου χρώματος ιώδες -βυσινί

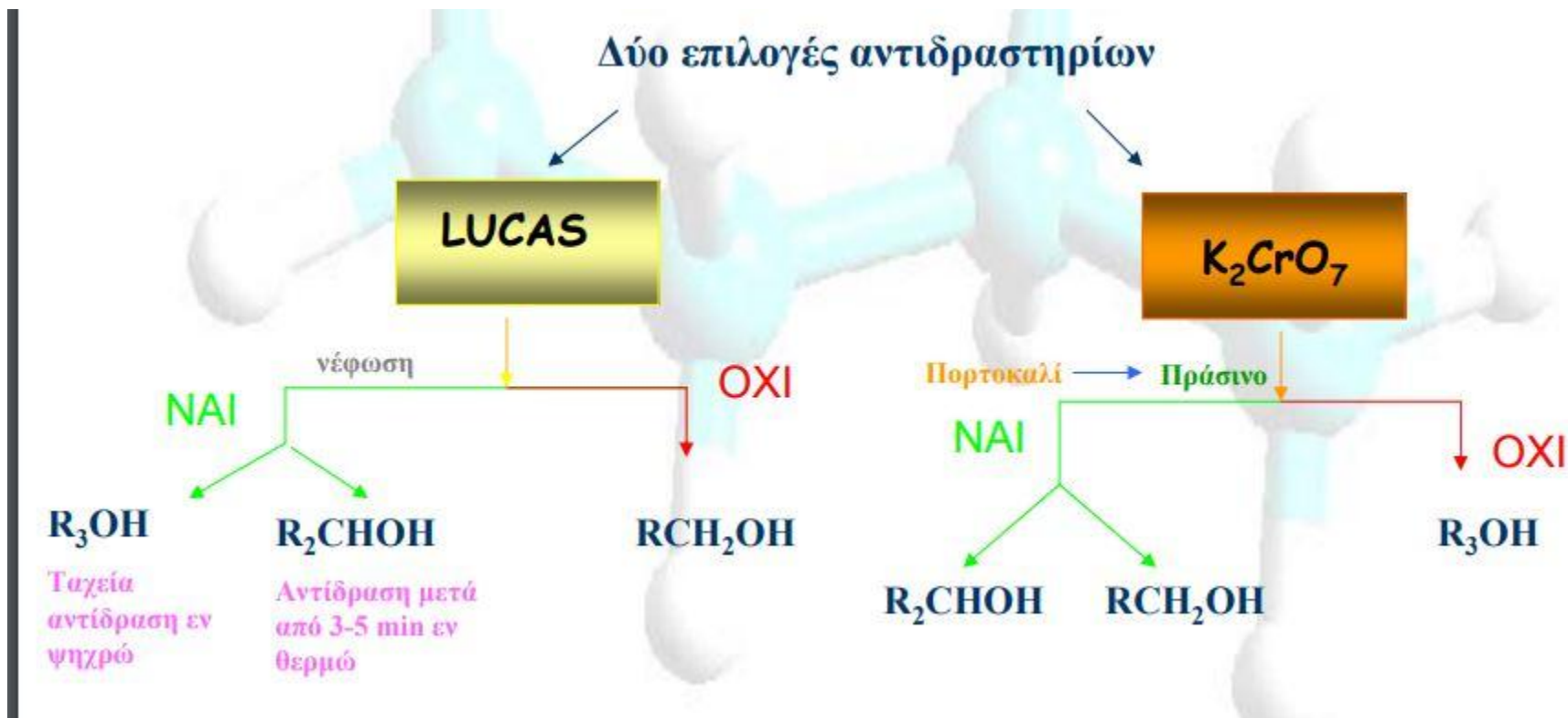
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛΩΝ-ΦΑΙΝΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

Το άγνωστο δείγμα μας είναι αλκοόλη ή φαινολικό παράγωγο;

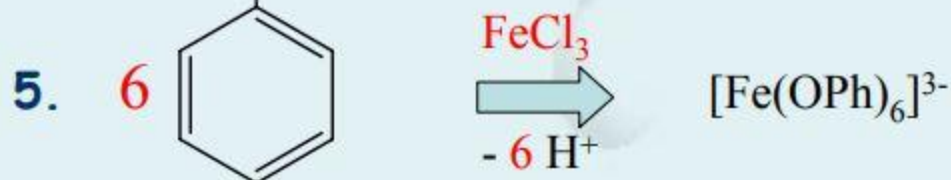
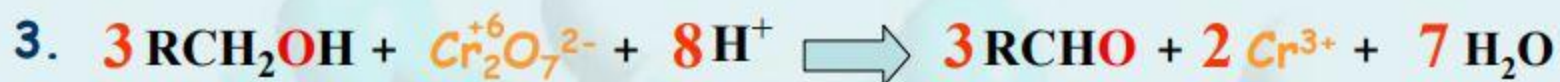

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΑΛΚΟΟΛΩΝ-ΦΑΙΝΟΛΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

Αν καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι είναι αλκοόλη πως μπορούμε να διακρίνουμε αν είναι πρωτοταγής, δευτεροταγής ή τριτοταγής ;

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οπτικοακουστικό Υλικό

<https://www.youtube.com/watch?v=mAZqGzFbGQE>

<https://www.youtube.com/watch?v=jHY04nEDRDA>

https://www.youtube.com/watch?v=Vr-7GQ_mn6A